

Відкритий урок української мови в 10 класі

Урок №11

Тема: Морфологічна будова слова. Основні орфограми в коренях, префіксах і суфіксах. Стилiстичні особливості значущих частин слова

Мета: повторити відомості про морфологічну будову слова, навчити розрізняти стилістичне забарвлення значущих частин слова (кореня, префікса, суфікса), додержувати словотворчих норм української літературної мови у власному мовленні; розвивати вміння сприймати, аналізувати та оцінювати інформацію крізь призму особистісних потреб; удосконалювати навички знаходити й виправляти орфографічні помилки в писемному мовленні; виховувати в учнів шану до рідної мови, прищеплювати відчуття краси слова як основи естетичного зростання.

Обладнання: підручник, дидактичний матеріал, картки.

Тип уроку: урок засвоєння знань (формування мовної і мовленнєвознавчої компетенції).

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Забезпечення настроєвої підготовленості учнів. Стисло описати власну емоціосферу за допомогою 2-3 порівнянь або епітетів.

II. Оголошення теми і мети уроку

Сьогодні ми пригадаємо морфологічну будову слова, досліджуватимемо стилістичний потенціал таких значущих частин слова, як префікс, корінь і суфікс, а також, працюючи з лексичним матеріалом, ще раз висловимо свою думку щодо сучасного стану рідної мови в Україні.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Прослухайте поезію М.Рильського «Мова».

Учениця.

Як парость виноградної лози,

Плекайте мову. Пильно й ненастанно

Політь бур'ян. Чистіша від сльози

Вона хай буде. Вірно і слухняно

Нехай вона щороку служить вам,

Хоч і живе своїм живим життям.
Прислухайтесь, як океан співає –
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морським. Немає
Мудріших, ніж народ, учителів;
У нього кожне слово – це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина.
Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтеся доглядать свій сад.

Висловіть своє розуміння порушеної у вірші теми.

IV. Актуалізація опорних знань

Евристична бесіда

1. Продовжіть речення: Морфеміка – це ... (вчення про значущі частини слова (морфеми), тобто вчення про будову, структуру слова).
2. Яка частина слова є визначальною у формуванні його лексичного значення й повторюється у споріднених словах? (Корінь)
3. Наведіть приклади слів, які дорівнювали б кореню (ліс, день)
4. Назвіть незмінні слова, у яких немає закінчення (метро, думаючи, думати)
5. У словах **вчиться, якогось, який-небудь** виділені значущі частини слова є... (постфіксами, в укр. мові постфіксами вважаються частки –ся, -сь, -небудь, які стоять після закінчення).
6. Частина змінюваного слова без закінчення становить ... (основу слова).
7. Яку функцію виконує інтерфікс (інтерфікс пов'язує морфеми у слові. Це сполучні голосні о,е у складних словах на зразок «суходіл», «землетрус»).
8. Словотвір – це... (розділ науки про мову, що вивчає способи утворення нових слів).
9. Основа, від якої твориться нове слово, називається ... (Твірною).
10. Назвіть відомі вам способи творення слів.

V. Перевірка виконання домашнього завдання.

Біля дошки 2 учнів, які роблять морфемний і словотвірний розбір слів: газетяр, землетрус, квітникарський.

VI. Засвоєння нового матеріалу, формування вмінь і навичок учнів

1. Індивідуальна робота учнів (диференційний підхід)

- Робота з дидактичним матеріалом «Паспортні дані префікса», «Паспортні дані суфікса», «Найпоширеніші орфограми у коренях» (3 учні). При необхідності можуть користуватися підручником (ст. ____).

Підготуйте тезовий план на основі текстової інформації. Наведіть приклади.

- Робота з картками (*решта учнів біля дошки, картки додаються*).

Записати речення, вставити пропущені букви. Прокоментувати вибір орфограм.

- ### **2. «Коло думок».**
- Обмін інформацією про корінь, префікс, суфікс за дидактичним матеріалом. Учні записують приклади.

3. Вибірково-розподільний робота (біля дошки, картки додаються)

Розподілити прикметники, що входять до складу двокомпонентних термінів, за суфіксами, за допомогою яких вони утворені.

4. Твірний диктант.

Утворити із поданих сполучень слів аббревіатури, визначити їх рід. Дослідити, які з них потрібно читати літерами, а які - звуками: закон збереження енергії (ЗЗЕ), геометричне місце точок, коефіцієнт корисної дії, Всесвітня організація охорони здоров'я, нейролінгвістичне програмування, область допустимих значень, двигун внутрішнього згорання, вища нервова система, опорно-рухова система.

VII. Підсумок уроку

«Точка зору»

- Що з'ясували ви на сьогоднішньому уроці?
- Виконання яких завдань викликало труднощі?
- Що для вас виявилось найважливішим?
- Над чим ще варто попрацювати?

VIII. Оцінювання роботи учнів на уроці

IX. Домашнє завдання
